

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.I.20.249/2018/10. szám

A tanács tagjai: . Orosz Árpád a tanács elnöke
. Kiss Gábor előadó bíró
. Csentericsné dr. Ágh Bíró Ágnes bíró

A felperes

A felperes képviselője: Dr. Csisztai-Molnár Péter Ügyvédi Iroda
ügyintéző: Dr. Csisztai-Molnár Péter ügyvéd

Az alperes

Az alperes képviselője: Perényi és Bán Ügyvédi Iroda
ügyintéző: Dr. Bán Dániel ügyvéd

A per tárgya: Végrendelet érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: Felperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma: Fővárosi Ítéltábla
1.Pf.20.664/2017/8/II.

Az elsőfokú bíróság és a határozat száma: Fővárosi Törvényszék
68.P.26.063/2011/73-I.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.664/2017/8/II. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja;

kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 650.000 (hatszázötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes édesapja 1955-ben megvásárolta a perbeli ingatlant gyermekei, a felperes és testvére az

örökhagyó részére. A vételt követően az ingatlanon álló földszintes ház emeleti részén egy önálló lakás került kialakításra. 1960-ban az ingatlant társasházzá alakították, amelynek földszinti lakása az örökhagyó, az emeleti lakása a felperes kizárólagos tulajdonába került. Az örökhagyó N. S.-vel kötött házasságából egy közös gyermek született, aki 1977-ben 22 évesen elhunyt.

- [2] 2005. július 11-én az örökhagyó és házastársa írásbeli magánvégrendeletet készítettek. Az örökhagyó végrendeletében úgy rendelkezett, hogy minden ingó és ingatlan vagyonát a férje, N. S. örökölje. Arra az esetre, ha a férje korábban halna meg, úgy rendelkezett, hogy vagyonának örököse a férje unokahúga, az alperes legyen, aki addig is szeretettel gondoskodott róluk. N. S. írásbeli magánvégrendeletében örököseül az örökhagyót nevezte meg azzal, hogy amennyiben a nevezett örökös korábban halna meg, minden vagyonát unokahúga, az alperes örökölje. Az örökhagyó írásbeli magánvégrendeletét tanúként L. P. és L. J. írták alá.
- [3] Az alperes 2008. május 6-án az illetékes gyámhivatalnál kérelmezte az örökhagyó gondnokság alá helyezését, arra hivatkozással, hogy két éve pszichiátriai kezelésben részesül, egészségi állapota hirtelen nagy mértékben megromlott. Kérelmét 2008. június 30-án a családdal történt egyeztetésre hivatkozással visszavonta, a gyámhivatal az eljárást 2008. november 24-én megszüntette.
- [4] 2009. október 1-jén N. S. fordult kérelemmel az illetékes gyámhivatalhoz házastársa, az örökhagyó gondnokság alá helyezése végett. Előadta, hogy ő maga rendszeresen dialízis kezelésben részesül, és egyéb betegségei is vannak, az örökhagyó Alzheimer kórban szenved, pszichiátriai felügyelet alatt áll. Az eljárás során az örökhagyó 2010. január 27-én elhunyt, ezért a gyámhivatal az eljárást megszüntette.
- [5] Az örökhagyó házastársa a hagyatéki eljárásban a 2005. július 11-én kelt írásbeli magánvégrendelet alapján tartott igényt a hagyatékra. A felperes a hagyatékba felvett társasházi ingatlanra, továbbá két Iványi-Grünwald festményre, és két darab perzsaszőnyegre ági öröklés címén terjesztett elő igényt, és vitatta az örökhagyó 2005. július 11-én kelt írásbeli magánvégrendeletének az érvényességét. A közjegyző az örökhagyó hagyatékát ideiglenes hatállyal a 2005. július 11-én kelt írásbeli végrendelet alapján N. S.-nek adta át.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [6] A felperes N. S. alperessel szemben pert indított. Keresetében annak a megállapítását kérte, hogy az örökhagyó 2005. július 11-én kelt írásbeli magánvégrendelete a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 17. §-a alapján „semmis”, ezért ő ági öröklés címén megszerezte az örökhagyó hagyatékába felvett lakásingatlan, a két Iványi-Grünwald festmény és a két darab perzsaszőnyeg tulajdonjogát. Kérte, hogy a bíróság az alperest annak a tűrésére kötelezze, hogy az ingatlanra a tulajdonjoga az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzésre kerüljön.
- [7] Az eljárás során N. S. 2011. március 26-án elhunyt, örököse a 2005. július 11-én alkotott végrendelete alapján az alperes. Az elsőfokú bíróság az alperes perbelépését engedélyezte.
- [8] Az alperes perbelépését követően a felperes keresetét módosította és érvénytelenségi okként arra is hivatkozott, hogy az örökhagyó a végrendeletet nem a két tanú együttes jelenlétében írta alá, illetve aláírását a tanúk együttes jelenlétében nem ismerte el a magáénak. Kérte, továbbá, hogy a bíróság kötelezze az alperest az örökhagyó hagyatékába tartozó fenti ingóságok részére való kiadására.
- [9] Előadta, hogy az örökhagyónál a végrendelet aláírását megelőzően már két éve diagnosztizálták az Alzheimer-kórt. Ennek tünetei szerint 2000-től kezdődően jelentkeztek, 2005-től olyan komollyá váltak, hogy az örökhagyót a betegsége képtelenné tette a mindennapi feladatok ellátására, önálló döntéshozatalra. Állította, hogy 2005-ben már az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége tartósan és teljesen hiányzott, ezért gondnokság alá helyezés nélkül is cselekvőképtelen volt.
- [10] Az alperes kérte a kereset elutasítását.
- [11] Állította, hogy az örökhagyó a végintézkedés megtételekor szellemi képességei teljes birtokában volt, ügyeit önállóan intézte, vagyoni viszonyait átlátta és azokkal kapcsolatban képes volt a

döntéshozatalra. Utalt rá, hogy az örökhagyó állapota 2007-ben kezdett rohamosan romlani, ekkortól szorult állandó felügyeletre és rendszeres ápolásra.

Az első- és másodfokú ítélet

- [12] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.
- [13] A bizonyítási eljárás során beszerezte az örökhagyó gondnokság alá helyezésével kapcsolatos gyámhivatali iratokat, a rá vonatkozó orvosi dokumentumokat és orvosszakértői véleményt szerzett be. A szakértői vélemény szerint az örökhagyó a keresettel érintett végrendelet aláírásakor kognitív zavarban szenvedett, ebben az időszakban enyhe depressziós tünetei voltak és járóbetegként gyógyszeres kezelés alatt állt. A pszichiátriai gondozói dokumentáció és a szakorvosi tanúvallomás az igazságügyi orvosszakértő szerint azt támasztotta alá, hogy a végrendelet megtételekor lelkiállapota egyensúlyban volt, kórházi kezelésre nem szorult. A szakértő utalt arra, hogy a szakorvos folyamatosan figyelemmel kísérte az örökhagyó állapotát, amelynek során rögzített egy lassú, lineárisan előrehaladó szellemi hanyatlási folyamatot, ami azonban csak 2007 végétől, 2008 elejétől ért el olyan stádiumot, ami már „figyelmet felkeltő” volt.
- [14] Az elsőfokú bíróság a szakértői véleményt elfogadta ítélezése alapjául, mert azt kellően indokoltnak, meggyőző erejűnek és ellentmondásmentesnek tartotta. Álláspontja szerint a szakértői vélemény megdöntésére nem alkalmasak a felperes indítványára kihallgatott tanúk vallomásai, mivel a tanúk egyike sem rendelkezett megfelelő szakértelemmel az örökhagyó elmeállapotának megítéléséhez. Kiemelte, hogy az örökhagyó egészségi állapotára vonatkozó, pszichiátriai kezelését érintő orvosi dokumentáció érvelése szerint egyrészt objektív, másrészt pontos, dátumszerű, konkrét időpontokra vonatkozik, így azok megfelelő és hitelt érdemlő adatul szolgálnak az örökhagyó tudatállapotának a megítéléséhez. Utalt arra is, hogy a kirendelt szakértő a tanúvallomásokat értékelte, és azok ismeretében is fenntartotta a szakvéleményében tett megállapításokat, kellő részletességgel kifejtette az eljárás során, hogy azok miért nem alkalmasak az ő szakmai következtetéseinek a cáfolására.
- [15] Az elsőfokú bíróság értékelte, hogy a végintézkedéskor 74 éves örökhagyó házastársával élt, egyetlen gyermekük elhunyt, nem voltak kiterjedt családi és baráti kapcsolatai, közvetlen szomszédságával, testvérével és annak családjával felületes kapcsolatot tartott. Életkorából és állapotából következően segítségre szorult, és ezt házastársa és az alperes nyújtotta a részére. Kiemelte, hogy az alperes már a végrendeletkészítés előtt heti rendszerességgel látogatta az idős házaspárt és támogatta őket. Figyelembe vette azt is, hogy a keresettel támadott végintézkedéskor az örökhagyó házastársa is végrendeletet készített, amelyben vagyonát házastársára, az örökhagyóra hagyta azzal, hogy ha a felesége korábban halna meg, mint ő, akkor az örökös az alperes legyen.
- [16] Az elsőfokú bíróság szerint L. J. és L. P. végrendeleti tanúk egybehangzó vallomása azt igazolta, hogy a végrendeletkészítéskor az örökhagyó együttes jelenlétükben, szóban kinyilvánította a végakaratát, majd az okiratot saját kezűleg írta alá. Tisztában volt azzal, hogy végrendeletet készít, és az általa aláírt okirat az ő végakaratát tartalmazza.
- [17] Szerinte olyan adat nem merült fel, amelyből arra lehetett következtetni, hogy az örökhagyó a végintézkedés megtételénél nem volt olyan állapotban, hogy a végrendeletkészítése következményeit reálisan felmérje, az igazságügyi szakértői véleményéből is kitűnően az örökhagyót okszerű és indokolt motiváció vezette a végrendelet megalkotásához: vagyonát olyan emberre hagyta, aki életében mindvégig mellette állt.
- [18] Értékelte továbbá azt az alperes által csatolt okiratot, ami a keresettel támadott végrendelet aláírása előtt négy nappal készült. Ebben a felperes megállapodott az örökhagyóval abban, hogy a tulajdonukat képező társasházi lakásokhoz kapcsolódó közös tulajdonban álló nem lakás céljára szolgáló alagsori helyiségek megosztással kizárólagos használatukba kerüljenek. Rámutatott: e megállapodással összefüggésben a felperes nem vonta kétségbe az örökhagyó belátási képességét.

Rögzítette, hogy az a megállapodás a használat megosztása mellett nyilatkozatot tartalmaz arra nézve, hogy a külön használatba kerülő helyiségek azonos értéket képviselnek, továbbá azok felújítási költségeit a felek külön viselik. Ez a megállapodás az elsőfokú bíróság szerint a végintézkedéshez képest jóval összetettebb helyzetfelismerést igényelt a szerződő felek részéről: fel kellett mérniük a kialakításra került két önálló egység ingatlanforgalmi értékét és át kellett látniuk a használati megosztásuk fenntartási költségek viselésére kiható jövőbeli következményeit.

- [19] Megalapozatlannak találta a felperesnek azt a hivatkozását, miszerint az örökhagyó 2005. július 11-én nem a két tanú együttes jelenlétében nyilvánította ki végakarátát. Azt állapította meg, hogy a tanúk egybehangzó és ellentmondásmentes vallomása egyértelműen bizonyította: az örökhagyó 2005. július 11-én L. P lakásában a két tanú együttes jelenlétében végakarátát előzetesen szóban kinyilvánította, majd az ezzel egyező írásbeli végrendeletet aláírta.
- [20] Az elsőfokú ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte, hogy a másodfokú bíróság az ítéletet változtassa meg és a keresetének adjon helyt.
- [21] Egyebek mellett sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmet nem merítette ki. Előadta, hogy a 2016. szeptember 15-én kelt 69/F/1. sorszám alatt benyújtott észrevételek elnevezésű iratában rámutatott a következőkre. A per tárgyát képező végrendeletben helyettes örökösként megnevezett alperes közreműködött a végrendelet elkészítése során, mert gépkocsival szállította az örökhagyót a barátja, illetve élettársa lakására. Az alperes tanúkat bocsátott rendelkezésre a végrendelet aláírásához és nyilatkozatából kitűnően a végrendelet aláírására is az ő jelenlétében került sor. Ezért arra hivatkozott, hogy az alperes magatartása megalapozza a végrendeletnek a régi Ptk. 532. § (1) bekezdésében foglalt érvénytelenséget. Állította, hogy ez a nyilatkozata kereseti kérelemnek tekintendő, mert az adott érvénytelenségi okra kifejezetten hivatkozott.
- [22] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [23] Okfejtése szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az orvosszakértő véleménye ellentmondásmentes és megalapozott volt, a felperes alaptalanul róta a szakértő terhére, hogy a kritikus időszakra vonatkozóan nem álltak rendelkezésre az örökhagyó kezelésére vonatkozó dokumentumok, mert a szakértőnek az adott szakkérdésben a rendelkezésére bocsátott adatok alapján kellett véleményt nyilvánítania. Azt, hogy az örökhagyó pszichiátriai járóbeteg-ellátásai során nem minden esetben dokumentálták aktuális állapotát, szerinte nem róható a szakértő terhére, és ez a körülmény a szakértői véleményt sem teszi kétségessé. Kiemelte, hogy a szakértői kiegészítő véleményében, valamint személyes meghallgatásai során a rendelkezésre álló orvosi adatokra alapítva erősítette meg szakmai véleményét, kimerítő részletességgel cáfolta a felperes ezzel kapcsolatos kifogásait.
- [24] Hangsúlyozta, hogy a felperes alaptalanul állította, hogy az orvosszakértői vélemény téves, mivel ellentétben áll azokkal a bizonyítékokkal, amelyeket az elsőfokú bíróság szerinte a bizonyítékok értékelésénél figyelmen kívül hagyott. Kiemelte, hogy a felperes által hivatkozott OEP nyilvántartás elsősorban az örökhagyónak nyújtott egészségügyi szolgáltatások elszámolásához tartalmaz adatokat, az abban foglaltak a cselekvőképesség megítélésére nyilvánvalóan nem alkalmasak, e mellett az elsőfokú bíróság szerinte helyesen állapította meg, hogy a felperes tényállításait alátámasztani látszó egyéb bizonyítékok, így az általa kihallgatni kért tanúk vallomása nem alkalmasak a szakértői vélemény kétségbe vonására.
- [25] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolását kiegészítette azzal, hogy egyes tanúk nem tekinthetők érdektelennek: Sz. D. Gy. a felperes gyermeke, Sz. D. A. pedig az unokája, akik hozzátartozói minőségükre tekintettel érdekeltnek minősülnek. Hivatkozott arra is, hogy e tanúk által előadottak merőben ellentétben álltak a különböző orvosi dokumentációk adataival. Rámutatott, hogy a megnevezett tanúk azt állították, hogy az örökhagyó szellemi leépülése már 2000 év előtt megkezdődött, az örökhagyó már teljesen magatehetetlen és önmaga ellátására képtelen volt, azonban ezek a tényállítások ellentétben voltak az egészségügyi dokumentációkban foglaltakkal. Utalt arra is, hogy a háziorvos 2000. március 3-án alkalmasnak találta az örökhagyót

gépjárművezetésre, a 2003. április 17-ei vizsgálatkor a panasza csupán az volt, hogy rosszul alszik és nappal fáradékony. Kiemelte még a következőket. Ezt követően az örökhagyó szellemi állapotára nézve az Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet Memória Klinikája 2003. október 17-én nyilvánított véleményt, e szerint a beteg 2003. februári súlyos lefolyású influenzája óta észlelt halláscsökkenést és fülzúgást, valamint azóta tapasztalta, hogy az emlékezete csökkent. Neurológiai vizsgálata során doppler, valamint koponya CT vizsgálatra került sor, amelyek lényeges eltérést nem mutattak, személyes vizsgálata alapján csupán enyhe kognitív zavar tünetcsoportját véleményezték.

- [26] Kiemelte továbbá, hogy a kórház szakambulanciáján a végrendeletkészítést követően 2005. november 14-én elvégzett vizsgálat alapján készült pszichológiai vélemény szerint az örökhagyó csak közepes fokú demenciában szenvedett, ezt a minősítést azonban az orvosszakértő kétségbe vonta, mert a teszt eredménypontszáma alapján inkább enyhe fokú szellemi hanyatlásnak felel meg.
- [27] Utalt arra, hogy a B. Önkormányzat Egészségügyi Szolgálat Pszichiátriáján az örökhagyót 2004 februárjától kezelték, az ennek során vezetett betegkarton bejegyzései és a kezelőorvos, dr. E. G. pszichiáter tanúvallomása szerint az örökhagyó kezdetben csupán depressziós volt, szellemi állapota 2007-től kezdett el jelentősen hanyatlani.
- [28] A másodfokú bíróság szerint a felperes által érdektelennek minősített tanúk vallomásainak bizonyító ereje kétséges, mert nyilvánvalóan ellentétben állnak a kifejezetten az örökhagyó szellemi hanyatlása megítélésére irányuló személyes vizsgálatán alapuló 2003. április 17-ei és a 2005. november 14-ei orvosi vizsgálati eredményekkel. Ezért az orvosszakértői véleménnyel szemben a felperes tényállításának bizonyítására nem találta alkalmasnak azokat. Hangsúlyozta, hogy a felperes alaptalanul kifogásolta, hogy a kirendelt orvosszakértő csupán valószínűsítette az örökhagyó cselekvőképességét, ezzel szemben - mutatott rá - a szakértő megfelelő magyarázatát adta, hogy bizonyossággal véleményt csak személyes vizsgálat alapján lehet adni, az adott személy állapota halála után utólag iratok alapján csak valószínűsíthető.
- [29] Alaptalannak találta a felperesnek azt a hivatkozását, hogy dr. E. G. pszichiáter tanú elfogult volt. Ezzel kapcsolatban utalt arra, hogy a felperes indítványozta a pszichiáter tanúként történő kihallgatását, a tanú kihallgatásakor a felperes jelen volt, érdektelenségét megkérdőjelező körülményt nem jelzett, a tanú által előadottakat sem cáfolta. Rámutatott, hogy csak évekkel később, amikor nyilvánvalóvá vált számára, hogy a tanú által az örökhagyó állapotával kapcsolatban előadottak nem kedvezőek, a 2016. szeptember 15-ei tárgyaláson csatolt beadványában hivatkozott a tanú elfogultságára.
- [30] Utalt arra is, hogy a szakértő részletesen ismertette a gyógyítás során a szakmai protokoll és az OEP előírások között mutatkozó ellentmondások problematikáját, ezért meggyőző és megalapozott a szakértőnek az a véleménye, miszerint az OEP előírására tekintettel az Ebixa nevű gyógyszer felírása csak indirekt adat, ami önmagában nem bizonyítja, hogy a beteg középsúlyos, vagy súlyos demens állapotban van.
- [31] Rámutatott, hogy a felperes 69/F/1. számú beadványának a bevezetője szerint az abban foglaltak észrevételek, és első, kiemelt részének címe „alperes előadásainak ellentmondásai”. Kiemelte, hogy a felperes ennek körében, egy alperesi kijelentésre hivatkozva fejtette ki - a többi között - azt az álláspontját, hogy az alperesnek a végrendelet elkészítésében való közreműködése megalapozza a végrendeletnek a „rég. Ptk. 632. § (1) bekezdése szerinti érvénytelenségét”. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a felperes a beadványában csupán észrevételként utalt az adott érvénytelenségi okra, amellyel kapcsolatban nincs utalás arra a szándékára, hogy azt kívánja keresettel érvényesíteni. Szerinte az adott érvénytelenségi okra csupán észrevételként való hivatkozást támasztja alá az, hogy a felperes az ítélet elleni fellebbezésében erről az érvénytelenségi okról említést sem tett, és nem kifogásolta annak érdemi elbírálása elmulasztását; erre a felperes csupán az új jogi képviselője útján előterjesztett fellebbezés-kiegészítésében hivatkozott.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [32] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amely elsődlegesen annak a hatályon kívül helyezésére és a kereseti kérelmének helyt adó határozat meghozatalára irányult. Másodlagosan kérte, hogy a Kúria a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett az ügyben eljáró első- vagy másodfokú bíróságot utasítsa új eljárásra és új határozat hozatalára.
- [33] Előadta, hogy mind az első- és mind a másodfokú bíróság a perben beszerzett orvosszakértői vélemény értékelése során döntő fontosságú körülményeket nem vett figyelembe. Nem értékelték, hogy a kritikus időszakra nem állnak rendelkezésre a kezelési dokumentumok, továbbá azt sem, hogy az OEP nyilvántartáshoz képest jelentős eltérések, hiányosságok tapasztalhatóak a kezelőorvosi dokumentációkban.
- [34] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem rendelt ki másik szakértőt annak ellenére, hogy szerinte a beszerzett szakvélemény hiányos és ellentmondásos.
- [35] Utalt rá, hogy az örökhagyó kezelőorvosa, dr. E. G. a 60-70-es évekből származó kartonokat mutatott be, azokon nincs sorszám, így azok érvénytelenek, továbbá elismerte, hogy a saját nyilvántartásában és az OEP felé is más betegségszámot jelölt meg, mint a tényleges betegség. Utalt arra is, hogy a kérdéses időszakban a kezelőorvos számítógépéről hiányoznak a betegadatok, azokat nagy valószínűséggel törölte. Ismételten hivatkozott arra is, hogy a szakértő perbeli nyilatkozatai csak feltételes szakvéleménynek tekinthetők. Álláspontja szerint a szakértőnek kötelessége lett volna figyelembe venni azt a tényt is, hogy az orvosi kartonokban és az OEP nyilvántartásban eltérő adatok találhatók. Kifejtette, hogy ezeket a körülményeket az ügyben eljáró bíróságok sem értékelték. Sérelmezte, hogy az ügyben eljáró bíróságok nem vették figyelembe azt a körülményt, hogy az örökhagyónak felírt Ebixa elnevezésű gyógyszert nem a kezelőorvos, hanem annak főnöke írta fel, a gyógyszert felíró orvos ezzel gyakorlatilag diagnosztizálta az örökhagyó állapotát: a gyógyszert csak közepesen súlyos Alzheimer-kórra írják fel. Jelentőséget tulajdonított annak is, hogy a perbeli időszakban a gyógyszert nem váltották ki, így az örökhagyó a végrendeletet a gyógyszer szedése nélküli állapotban írta alá.
- [36] Változatlanul állította, hogy dr. E. G. nem tekinthető elfogulatlan tanúnak, tanúvallomása ellentmondásoktól volt terhelt, sérelmezte, hogy az ügyben eljáró bíróságok ezt nem vették figyelembe.
- [37] Kiemelte: a 2016. szeptember 15-én kelt „észrevételek” elnevezésű előkészítő iratában rámutatott, hogy a per tárgyát képező végrendeletben helyettes örökösként megnevezett alperes egyértelműen közreműködött a végrendelet elkészítésében, álláspontja szerint ez a nyilatkozata kereseti kérelemnek tekintendő, mert az adott érvénytelenségi okra kifejezetten hivatkozott. Szerinte a másodfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság nem sértett eljárási szabályt azzal, hogy az észrevételében megjelölt érvénytelenségi okra utalást nem tekintette újabb érvénytelenségi ok érvényesítésére irányuló keresetnek és nem bírálta el.
- [38] Hivatkozott arra is, hogy L. P. vallomása cáfolta, hogy a perbeli végrendelet aláírására a megfelelő sorrendben került sor; a tanú elsődlegesen úgy emlékezett, hogy az általa tanúként aláírt végrendelet a valóságtól eltérően több lapból állt, másrészt pedig azt nyilatkozta, hogy úgy írták alá az okiratot, hogy a papírok körbementek, ők pedig egy asztalt álltak körbe.
- [39] Szerinte ebből az következik, hogy a tanúvallomások nem egybehangzóak, hanem ellentmondásosak, ezért nem alkalmasak annak a bizonyítására, hogy a tanúk a végrendeletet követően írták alá a végrendeletet. Hivatkozott arra is, hogy a tanúk a végrendelet aláírásakor nem voltak együttesen jelen, továbbá, hogy érdektelennek sem tekinthetők, mert L. P. tanúmeghallgatása során úgy nyilatkozott, hogy az alperes az apja, L. J. tanú barátnője volt a végrendelet aláírásakor.
- [40] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását célozta.
- [41] Az alperes egyebek mellett utalt arra, hogy a perbeli végrendeleti juttatás esetleges érvénytelensége

nem érinti a végrendeletben foglalt egyéb végintézkedések érvényességét. A perbeli esetben ugyanis a támadott végrendelet alapján nem az alperes, hanem az örökhagyó házastársa örökölt, öröklésének alapja nem a perbeli végrendeletben foglalt helyettes örökösnevezés volt.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [42] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [43] A Kúria előjáróban a következőkre mutat rá: A Kúria egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy a felperes az elsőfokú eljárás során nem tett olyan nyilatkozatot, amely - annak tartalma szerint - úgy értékelhető, hogy a keresetét módosítja, és eshetőleges jogcímként a régi Ptk. 632. § (1) bekezdése alapján is kéri, hogy a bíróság állapítsa meg a perbeli „végrendelet érvénytelenségét”.
- [44] Önmagában olyan tényelőadás, amely - annak valósága esetén - a végrendelet érvénytelenségét alapozhatja meg, hivatalból nem vehető figyelembe, mert a végrendelet érvénytelenségét a bíróság - törvényi felhatalmazás hiányában - nem észlelheti, és így ezzel összefüggésben tájékoztatási kötelezettség sem terheli. Valamely érvénytelenségi ok elbírálásának a feltétele, hogy azzal kapcsolatban a fél határozott kereseti kérelmet terjesszen elő. Ilyen kérelmet a felperes nem terjesztett elő, az általa hivatkozott beadványában csupán észrevételként utalt a régi Ptk. 632. § (1) bekezdése szerinti megtámadási okra.
- [45] Ezen túlmenően a Kúria elvi éllel utal arra, hogy a jelen ügyben a felperes tényelőadása egyébként sem a végrendelet érvénytelenségét megalapozó további, törvényben nevesített okra vonatkozott, hanem amint az a régi Ptk. 632. § (1) bekezdésének megszövegezéséből egyértelműen kitűnik, a végrendeleti juttatás érvénytelenségére. Ez a végrendelet felperes által megállapítani kért érvénytelenségét nem alapozza meg. Ehhez képest az eredetileg előterjesztett kereseti kérelemtől eltérő keresetet kellett volna előterjesztenie. A felperes azonban azt nem is állította, hogy ilyen eltérő tartalmú keresetet előterjesztett.
- [46] Mindazonáltal a Kúria utal arra is, hogy az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében helyesen mutatott rá, hogy a per tárgya az örökhagyó 2005. július 11-én tett végintézkedése volt, ezért az alperes abban való esetleges közreműködése legfeljebb a helyettes örökösnevezés érvénytelenségét eredményezte volna, aminek az adott ügyben azért nem volt jogi jelentősége, mert az örökhagyót a házastársa túlélte, az alperes pedig a házastárs és nem az örökhagyó mint helyettes örökös után örökölt.
- [47] A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 270. § (1) bekezdésének a 275. § (3) bekezdésével való összevetéséből adódó helyes értelmezése szerint a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésére nincs lehetőség. A jogerős ítéletnek a régi Pp. 206. § (1) bekezdésébe ütköző jogszabálysértő módja csak akkor állapítható meg, ha az ügyben eljáró első- vagy másodfokú bíróság a bizonyítékok egybevetése során nyilvánvalóan okszerűtlen következtetéseket vont le. Az adott ügyben ez nem volt megállapítható.
- [48] A felperes a felülvizsgálati kérelmében eredménnyel nem hivatkozhatott arra, hogy az elsőfokú bíróság mellőzte újabb szakértő kirendelése iránti indítványát. A felperes jogi képviselője a 2017. február 23-án tartott elsőfokú tárgyaláson ugyanis úgy nyilatkozott, hogy új szakértő kirendelésére nem tesz indítványt, mert a rendelkezésre álló adatok alapján más szakértő sem tudna más véleményre jutni. Ebből következően tudomásul vette, hogy újabb szakértő kirendelésétől további eredmény nem várható.
- [49] Egyebekben a Kúria egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy a felperesnek a beszerzett orvosszakértői véleménnyel kapcsolatos kifogásai alaptalanok voltak. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az orvosszakértő szóban is többször kiegészített szakértői véleménye ellentmondásmentes és megalapozott volt, ezért azt helytállóan fogadta el döntése alapjául. A másodfokú bíróság helyesen mutatott rá, hogy a felperes alaptalanul róta a szakértő terhére, hogy a vizsgált időszakot illetően nem álltak rendelkezésre az örökhagyó kezelésére vonatkozó

dokumentumok, mert a szakértőnek az adott szakkérdésben a rendelkezésre bocsátott adatok alapján kell véleményt nyilvánítania. Arra is helyesen utalt, hogy az OEP nyilvántartás elsősorban az örökhagyónak nyújtott egészségügyi szolgáltatások elszámolásához tartalmaz adatokat, ami a cselekvőképesség megítélésére utóbb nyilvánvalóan nem alkalmas.

- [50] Szintén egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes tényállításait alátámasztani látszó egyéb bizonyítékok, az általa kihallgatni kért tanúk vallomása sem volt alkalmas a szakértői véleményben foglaltak megdöntésére. Sz. D. Gy., a felperes gyermeke és az unokája, Sz. D. A. a rokonai kapcsolatra tekintettel nem volt érdektelen tanúnak tekinthető, hiszen az ő tanúvallomásának, valamint a szomszédok - H. M., R.-né Gy. K. - tanúvallomásának hitelességét - ahogy erre a másodfokú bíróság is helyesen mutatott rá - gyengítette, hogy a vallomásuk merőben szemben állt az ügyben beszerzett orvosi dokumentációk tartalmával és a per egyéb adataival.
- [51] E körben a Kúria is utal arra, hogy a végintézkedés megtételét megelőzően releváns orvosi adatként csak az Országos Pszichiátriai és Neurológia Intézet Memóriaklinikája 2003. október 17-én készített véleménye áll rendelkezésre. Ennek anamnézise szerint az örökhagyó a 2003. februári súlyos lefolyású influenzája után észlelt halláscsökkenést és fülzúgást, valamint azóta tapasztalta emlékezte csökkenését. Neurológiai átvizsgálása során a doppler, valamint a koponya CT vizsgálat lényeges eltérést nem mutatott, gyógyszeres kezelésre állapota jelentősen javult. A vizsgálat alapján az örökhagyónál csupán enyhe kognitív-zavar tünetcsoportját véleményezték. A Fővárosi Önkormányzat Kórház és Rendelőintézet Pszichiátriai Osztály Szakambulanciáján 2005. november 14-én elvégzett személyes vizsgálat alapján készült pszichológiai vélemény szerint az örökhagyó Mini-Mental Teszt eredménye csak közepes fokú demenciára utalt, amely minősítést egyébként az orvosszakértő kétségbe vont, mert szerinte a teszt eredmény pontszáma inkább enyhe fokú szellemi hanyatlásra utalt. Mindezek alapján az ügyben eljáró első- és másodfokú bíróság nem vont le okszerűtlen következtetést, amikor azt állapította meg, hogy a perben a felperes nem tudta kétséget kizáróan bizonyítani, hogy az örökhagyó a végintézkedés megtételekor - teljesen - cselekvőképtelen állapotban volt.
- [52] A per során a felperes csak állította, de bizonyítani nem tudta, hogy a végrendelet elkészítésénél közreműködő tanúk a végrendelet megtételénél nem voltak együttesen jelen. Ezt az állítást a perben kihallgatott két tanú, L. J. és L. P. tanúvallomása nem támasztotta alá.
- [53] A felperes a felülvizsgálati kérelmében arra is hivatkozott, hogy az örökhagyó a végrendeletet a két tanút követően írta alá. Erre a körülményre sem a fellebbezésében, sem a 2017. szeptember 7-én megtartott másodfokú tárgyaláson nem hivatkozott. A másodfokú tárgyaláson csupán arra a körülményre hivatkozott, hogy az örökhagyó nem a két tanú együttes jelenlétében írta alá a végrendeletet. Ezzel kapcsolatban a Kúria a következőkre mutat rá. A jogerős ítélet csak olyan kérdésben támadható felülvizsgálati kérelemmel, amely az első- és másodfokú eljárásnak is tárgya volt. Ennek oka, hogy a felülvizsgálatnak csak olyan téves jogi álláspont vagy mulasztás lehet az alapja, amely az eljárás korábbi szakaszaiban is a per tárgya volt. Amely kérdéssel a korábban eljáró bíróságok erre irányuló kérelem hiányában nem foglalkozhattak, azzal kapcsolatban jogszabálysértést sem követhettek el (BH 2017.232.). Mindezekből következően ez az érv a felülvizsgálatnak már nem képezhetette tárgyát.
- [54] A kifejtettakra figyelemmel a Kúria a nem jogszabálysértő jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [55] A felperes pervesztes lett, ezért a régi Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes felülvizsgálati eljárási költségének a megtérítésére, amely a jogi képviselője munkadíjából áll.

- [56] A felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.
- [57] A Kúria a határozatát a felperes kérelme alapján kitűzött tárgyaláson a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján hozta meg.

Budapest, 2018. december 12.

. Orosz Árpád s.k. a tanács elnöke, Dr. Kiss Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Csentericsné dr. Ágh
Bíró Ágnes s.k. bíró